Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001018

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-03-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мороз Наталія Валеріївна
2. Nataliia V. Moroz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7723-6762

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 28-04-2025

Спеціальність за освітою: Початкова освіта

Місце роботи здобувача: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8156

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.01.30

Тема дисертації:

1. Формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання

2. Formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies

Реферат:

1. Актуальність дослідження зумовлена новизною тематики в системі освіти України, де відбуваються кардинальні зміни, пов'язані з необхідністю формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання. Уміння інформаційної грамотності, такі як проведення стратегічного онлайн-пошуку, оцінка легітимності інтернет-джерел, фільтрація дезінформації та розпізнавання реклами, є вкрай важливими для успіху в навчанні протягом усього життя. Наприклад, майбутні вчителі початкової школи можуть навчитися швидко та ефективно знаходити потрібну інформацію за допомогою правильно підібраних ключових слів. Вони також повинні знати, що спонсорські посилання, які зазвичай з'являються на верхніх позиціях у результатах пошуку, є формами реклами і не завжди найкращими ресурсами. Розвинена інформаційна грамотність допоможе здобувачам уникати дезінформації

та обирати надійні джерела інформації. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: - вперше охарактеризовано зміст поняття «інформаційна грамотність майбутніх учителів початкової школи»; теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання; теоретично обґрунтовано, розроблено та експериментально перевірено структурно-змістову модель формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання. - уточнено та вдосконалено систему формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи з урахуванням цілей, змісту, методів, організаційних форм та засобів комп'ютерних технологій навчання; уточнено поняття «інформація», «грамотність», «інформаційна культура», «інформаційна компетентність», «комп'ютерні технології навчання», що охоплюють сукупність інструментів і методів, які використовуються для забезпечення ефективного процесу навчання за допомогою комп'ютерних засобів; - подальшого розвитку набув методико-технологічний інструментарій формування інформаційної грамотності в майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання. Практичне значення отриманих результатів полягає в експериментальній апробації структурно-змістової моделі формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи за допомогою комп'ютерних технологій навчання, проведенні дослідно-експериментальної перевірки рівня сформованості інформаційної грамотності у здобувачів вищої освіти; розробці та практичній реалізації авторського курсу «Методика навчання інформатики в початковій школі», авторських опитувальників для визначення рівнів сформованості інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи; можливості використання одержаних результатів у ролі практичного інструментарію з метою підвищення ефективності професійної підготовки педагогічних кадрів. У дослідженні уточнено зміст понять «інформація», «грамотність», «інформаційна культура», «інформаційна компетентність», «інформаційна грамотність, «комп'ютерні технології навчання». «Інформаційна грамотність майбутніх учителів початкової школи» розглядається як здатність майбутнього вчителя початкової школи ідентифікувати інформаційну потребу, знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, критично оцінювати її якість і достовірність, а також ефективно використовувати її для вирішення певних задач або проблем, дотримуючись етичних та правових норм. У структурі цієї дефініції виокремлено ряд компонентів: інформаційно-когнітивний, інформаційно-методичний та інформаційно-комп'ютерний. З'ясовано, що варіативність наукових позицій дослідників стосовно методології їхніх робіт відображає індивідуальну інтерпретацію існуючих концепцій і теорій. У контексті дослідження формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи за допомогою комп'ютерних технологій навчання було обрано такі методологічні підходи: системний, компетентнісний, особистісно-діяльнісний та акмеологічний, які стали теоретичною основою для проведення наукового аналізу й побудови моделі дослідження. На основі виділених методологічних підходів розроблено структурно-змістову модель формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання, при моделюванні якої враховувалась її багатоаспектність, складність та безперервність. Розроблена структурно-змістова модель формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи засобами комп'ютерних технологій навчання складається із сукупності взаємопов'язаних блоків (цільового, методологічного, організаційно-діяльнісного, діагностичного та результативного) і складових (ціль (мета), методологічні підходи, функції інформаційної грамотності, принципи, педагогічні умови, форми, методи, критерії, показники, рівні та очікуваний результат).

2. The relevance of the study is due to the novelty of the topic in the education system of Ukraine, where cardinal changes are taking place related to the need to form information literacy of future primary school teachers using computer-based learning technologies. Information literacy skills, such as conducting a strategic online search, assessing the legitimacy of Internet sources, filtering misinformation, and recognizing advertising, are extremely important for success in lifelong learning. For example, future primary school teachers can learn to quickly and effectively find the necessary information using correctly selected keywords. They should also know that sponsored links, which usually appear in the top positions in search results, are forms of advertising and are not

always the best resources. Developed information literacy will help applicants avoid misinformation and choose reliable sources of information. The scientific novelty of the results obtained is that: ▫ the content of the concept of «information literacy of future primary school teachers» is characterized for the first time; the pedagogical conditions for the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies were theoretically substantiated and experimentally verified; the structural and content model for the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies was theoretically substantiated, developed and experimentally verified. ▫ the system for forming information literacy of future primary school teachers has been clarified and improved, taking into account the goals, content, methods, organizational forms and means of computer learning technologies; the concepts of «information», «literacy», «information culture», «information competence», «computer learning technologies», which encompass a set of tools and methods used to ensure an effective learning process using computer tools, have been clarified; ▫ the methodological and technological tools for forming information literacy in future primary school teachers using computer learning technologies have been further developed. The practical significance of the results obtained was in the successful experimental testing of the structural and content model for the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies, and the conduct of an experimental test of the level of its formation in students; development and practical implementation of the author's course «Methodology of teaching computer science in primary school». The study clarified the content of the concepts «information», «literacy», «information culture», «information competence», «information literacy», «computer learning technologies». «Information literacy of future primary school teachers» is considered as the ability of a future primary school teacher to identify information needs, find and obtain information from various sources, critically assess its quality and reliability, and also effectively use it to solve certain tasks or problems, adhering to ethical and legal norms. The structure of this definition distinguishes a number of components: information-cognitive, information-methodical and information-computer. It was found that the variability of the scientific positions of researchers regarding the methodology of their work reflects the individual interpretation of existing concepts and theories. In the context of the study of the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies, the following methodological approaches were selected: systemic, competency-based, personal-activity and acmeological, which became the theoretical basis for conducting scientific analysis and building a research model. Based on the selected methodological approaches, a structural-content model of the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies was developed, the modeling of which took into account its multifacetedness, complexity and continuity. The developed structural-content model of the formation of information literacy of future primary school teachers using computer learning technologies consists of a set of interconnected blocks (target, methodological, organizational-activity, diagnostic and effective) and components (goal (objective), methodological approaches, functions of information literacy, principles, pedagogical conditions, forms, methods, criteria, indicators, levels and expected result). Thus, it creates conditions for the development of information literacy of future primary school teachers by means of computer learning technologies, ensuring their readiness for professional activity in the conditions of informatization of education.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Мороз Н. В. Формування інформаційної грамотності та цифрових навичок у майбутніх учителів початкової школи: теоретичний аспект. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 52. Т. 2. С. 72-75. DOI:

https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.14
- 2. Мороз Н. В. Інформатизація освіти як тенденція розвитку сучасного світу: теоретичний аспект. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 79-82. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/65.2.16
- 3. Мороз Н.В. Методичні основи побудови скриптів ігрової тематики в середовищі SCRATCH на уроках інформатики в початковій школі. Інноваційна педагогіка. 2024. Вип. 69. Т. 2. С. 63-66. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/69.2.12
- 4. Онищенко Н. П., Мороз Н. В. Інформаційна грамотність у підготовці майбутніх учителів початкової школи: підходи та виклики. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 78. Т. 2. С. 277-281. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863/78-2-41
- 5. Onyshchenko N., Moroz N. Methodological approaches to the formation of information literacy of future primary school teachers using computer-based learning technologies. Scientia et Societus. 2024. Vol. 3, No. 2. P. 19-27. DOI: https://doi.org/10.69587/ss/2.2024.19
- 6. Мороз Н. В., Онищенко Н. П. Формування інформаційної грамотності майбутніх учителів початкової школи в сучасній педагогічній науці. Крок у науку: дослідження у галузі природничо-математичних дисциплін та методик їх навчання: зб. тез доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю студентів, аспірантів і молодих учених (Чернігів, 1 грудня 2022 р.). Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2022. С. 125-126.
- 7. Мороз Н. В. Комп'ютерні технології навчання в системі фахової підготовки майбутнього вчителя закладів початкової освіти. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання: зб. наук. праць у 2 частинах / наук. ред. О. І. Шапран. Ч. 1. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 402-406
- 8. Мороз Н. В. Інформаційна грамотність як складова культури майбутнього вчителя закладу початкової освіти Початкова освіта сьогодення: проблеми та перспективи вирішення: матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 24 березня 2023 р.). Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2023. С. 181-184.
- 9. Мороз Н. В. Інформаційна грамотність – основна умова інтеграції в інформаційне суспільство. Наукові горизонти: зб. наук. праць (голов. ред. В. В. Коцур; уклад. О. О. Луцик) за матеріалами XV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених, аспірантів та студентів «Основні напрями розвитку наукових досліджень молодих учених» (Переяслав, 05-06 грудня 2023 р.). Вип. XV. Переяслав (Київ. обл.), 2023. С. 172-175.
- 10. Мороз Н. В. Інформаційна грамотність як складова громадянського виховання майбутніх учителів початкової школи. Європейські орієнтири політичної й духовної консолідації українського суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 119-120.
- 11. Мороз Н. В. Практичні аспекти формування інформаційної грамотності в майбутніх учителів початкової школи. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. праць / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2024. С. 302-306.
- 12. Мороз Н. В. Інформаційна грамотність як запорука дотримання академічної доброчесності майбутніми вчителями початкової школи. Початкова освіта сьогодення: проблеми та перспективи вирішення: матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 20 березня 2024 р.). Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2024. С. 154-157.
- 13. Мороз Н. В. Дистанційна освіта і цифрове суспільство в умовах карантину. Педагогіка сучасності: виклики і перспективи цифрової доби: зб. наук. праць молодих учених та здобувачів. Переяслав: Домбровська Я. М., 2022. Вип. 1. С. 78-81.

Наукова (науково-технічна) продукція: технології; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці; підвищення автоматизації виробничих процесів

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113875

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Онищенко Наталія Петрівна

2. Nataliia P. Onyshchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7794-8949

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гусак Людмила Євгенівна

2. Liudmyla Y. Husak

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7570-2574

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Собченко Тетяна Миколаївна

2. Tetiana M. Sobchenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9213-5556

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 29, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черненко Галина Миколаївна

2. Galina N. Chernenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2080-3946

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Опанасенко Наталія Іванівна

2. Natalia I. Opanasenko

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3265-6421

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, буд. 30, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Шапран Ольга Іллівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Шапран Ольга Іллівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Онищенко Н.П.
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна